

El copagament: el moment del colze a colze?

/Carles Gorini/

La modalitat del copagament és una opció que pren força a mesura que s'estén la sensació que, per salvar l'estat del benestar, caldrà que tots trebalem colze a colze. L'aprovació de l'anomenada Llei de dependència és un primer tast d'aquesta fórmula que, per als professionals del dret, planteja dubtes sobre la seva configuració jurídica.

El copagament és la contribució econòmica que fan els usuaris quan utilitzen un servei públic o bé quan són beneficiaris d'una actuació pública en què una part del cost del servei el financen els ens públics competents –normalment mitjançant la recaptació que es fa amb els impostos– i, l'altra, és costejada directament pels usuaris del servei.

El copagament i el seu context

El copagament a la sanitat pública és present a gairebé tots els països d'Europa. Només la Gran Bretanya i l'Estat espanyol han renunciat a implantar-lo, tot i que des de fa temps està present en el finançament dels tractaments farmacològics i, més recentment, en els serveis de dependència. Per exemple, a Alemanya, per poder ser visitat pel metge cal fer una aportació trimestral de deu euros. Un altre cas és el de Suècia i Noruega, en què es paga una quantitat (de 10 a 12 €) en cada visita al facultatiu. A França, en canvi, és moneda comú la contractació d'una assegurança que cobreixi les despeses dels tractaments que no són coberts pel sistema públic de salut, que són molts, per tal de no haver-los de pagar de la pròpia butxaca. A Itàlia

les visites que es paguen són les que es fan a l'especialista i, també, es penalitza l'abús del servei d'urgències.

Perquè una altra de les qüestions que afecta el copagament és la finalitat que té. Una de les possibles orientacions és la de corregir determinats usos abusius dels serveis públics amb l'establiment d'una taxa que faci desistir els usuaris. En la situació actual de crisi es parla ja clarament del copagament com un colze a colze per cofinançar l'estat del benestar. S'ha de tenir en compte, però, que mentre els impostos es paguen en funció de la renda, en les taxes no hi ha aquest factor de correcció i es fa pagar a tots els usuaris per igual. El resultat és que quan s'aplica a prestacions que tenen com a destinataris els esglaons més dèbils de la societat es corre el risc de dificultar-los l'accés al sistema.

Dubtes sobre la naturalesa jurídica del copagament

«La naturalesa jurídica del copagament no està clara». Ho afirma M. Luisa Esteve, investigadora principal del grup de recerca Anàlisi del Dret Públic de la Universitat de Girona. Les seves paraules fan referència al fet que algunes lleis autonòmiques qualifiquen el copagament de taxa i, unes altres, de preu públic. Tant la investigadora com l'Albert Navarro – membre del grup de recerca i que ha defensat recentment la seva tesina sobre aquest tema –, adverteixen que no és una qüestió gratuïta ni «teoria abstracta», perquè les taxes són tributs i els preus públics no ho són, la qual cosa comporta que els requisits d'uns i altres siguin diferents. Per a les administracions públiques resultaria molt més senzill considerar l'aportació econòmica com un preu públic, perquè no està subjecte als principis constitucionals de reserva de llei i capacitat econòmica, ni tampoc està limitat a la determinació de l'import del preu en funció del cost del servei. En canvi, la taxa té límits molt més marcats.

A més, la Constitució espanyola, en l'article 31.1, considera que la contribució que cada persona ha de fer al sosteniment de les despeses públiques no ha de ser en funció de l'ús que fa dels serveis sinó de la seva capacitat econòmica. La norma es va redactar amb una voluntat clara de redistribució de la riquesa. És per això que Esteve considera que «el copagament no segueix aquest criteri constitucional, sinó que fa incidència en l'ús que cada persona fa dels serveis públics. La decisió entre finançar serveis bàsics només amb impostos o també amb taxes que incideixen sobre els usuaris d'aquests serveis és una decisió bàsicament política».

Els membres del grup de recerca de la UdG indiquen que l'establiment d'un copagament per al sistema públic d'atenció a la dependència amb imports elevats pot comportar que hi hagi persones –sovint pensionistes amb pensions reduïdes– que no puguin accedir al sistema, mentre que hi haurà persones amb capacitat econòmica més elevada que decidiran contractar privadament els serveis que necessiten, amb la qual cosa els efectes serien nefastos, perquè quedarien

La naturalesa jurídica del copagament no està clara.

El copagament a la sanitat pública és present a tots els països d'Europa.

fora del sistema públic tant les persones més necessitades d'aquests serveis, per no poder fer front al copagament, com les persones més riques, que, tot i que contribueixen a finançar el sistema públic, poden preferir pagar per serveis privats que satisfer un copagament elevat pels serveis públics.

